

ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ

Випуск 45
Частина III

ISSN 2311-1305

9 772311 130004

Ялта

2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ
РВНЗ „КРИМСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
(м. ЯЛТА)

ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Серія: Педагогіка і психологія
Випуск сорок п'ятий
Частина 3

Ялта
2014

УДК 37
ББК 74.04
П 78

Рекомендовано вченою радою РВНЗ „Кримський гуманітарний університет” від 25 квітня 2014 року (протокол № 8)

Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36. статей: – Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип. 45. – Ч. 3. – 344 с.

Редакційна колегія:

О. В. Глузман	– професор, доктор педагогічних наук, академік НАПН України
М. Я. Ігнатенко	– професор, доктор педагогічних наук
В. С. Заслуженюк	– професор, доктор педагогічних наук
Л. І. Редькіна	– професор, доктор педагогічних наук
Г. Є. Гребенюк	– професор, доктор педагогічних наук
Н. В. Горбунова	– професор, доктор педагогічних наук
С. Д. Максименко	– професор, доктор психологічних наук, академік НАПН України
Т. С. Яценко	– професор, доктор психологічних наук, академік НАПН України
В. Ф. Венда	– професор, доктор психологічних наук
Н. Ф. Каліна	– професор, доктор психологічних наук
В. А. Семиченко	– професор, доктор психологічних наук
А. В. Фурман	– професор, доктор психологічних наук

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Міністерства Юстиції України серія КВ № 15372-3944 ПР від 12.06.2009 р.

Затверджено Президією ВАК України як фахове видання за спеціальністю „Педагогіка і психологія” (Постанова № 1-05/4 від 14.10.2009 р.)

Рецензенти:

Карпова Е. Е. – доктор педагогічних наук, професор, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Ушинського;

Солодухова О. Г. – доктор психологічних наук, професор, Слов'янський державний педагогічний інститут.

© РВНЗ „Кримський гуманітарний університет” (м. Ялта), 2014 р.

**РЕСПУБЛИКАНСКОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«КРЫМСКИЙ ГУМАНИТАРНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ» (Г. ЯЛТА)**

Республиканское высшее учебное заведение «Крымский гуманитарный университет» (г. Ялта) – университет IV уровня аккредитации (Лицензия Министерства образования и науки Украины, серия АЕ № 270957 от 02.07.2013 г.), является единственным государственным вузом гуманитарного профиля на Южном берегу Крыма. В структуре университета пять институтов: Институт педагогики, психологии и инклюзивного образования, в состав которого входят специализированные группы для студентов 2-3 групп инвалидности; Институт экономики и управления; Институт филологии, истории и искусств; Евпаторийский институт социальных наук; Институт педагогического образования и менеджмента в г. Армянске, Экономико-гуманитарный колледж. Также в структуру университета входят 9 научных центров и 3 научно-исследовательские лаборатории. В университете функционирует специализированный учёный совет Д 53.130.01 с правом принятия к рассмотрению и защите докторских и кандидатских диссертаций по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики, 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. Университет осуществляет образовательную деятельность по 26 специальностям. В университете обучается 3400 студентов. Общее количество научно-педагогического персонала – 368, из них 49 докторов наук и 156 кандидатов наук.

Ректор университета – Глузман Александр Владимирович, доктор педагогических наук, профессор, действительный член Национальной академии педагогических наук Украины, заслуженный работник образования Автономной республики Крым и Украины.

По итогам рейтинга за 2012-2013 уч. год РВУЗ КГУ занимает 9 место среди высших учебных заведений Украины гуманитарного профиля.

Ведущими специалистами на базе университета основаны научные школы, такие как: Школа глубинной психологии – доктора психологических наук, профессора, академика НАПН Т. С. Яценко; Школа профессионального образования – доктора педагогических наук, профессора, академика НАПН, заслуженного деятеля образования Украины и АРК А. В. Глузмана; Школа методики математики – доктора педагогических наук, профессора Н. Я. Игнатенко; Школа Этнопедагогики – доктора педагогических наук, профессора Л. И. Редькиной; Школа изобразительного искусства и дизайна – доктора педагогических наук, профессора Г. Е. Гребенюка; Школа педагогического мастерства Н. В. Горбуновой, Школа педагогики дошкольного и начального обучения – доктора педагогических наук, профессора Н. А. Глузман, Школа профессиональной подготовки филологов Ф. М. Штейнбук, С. А. Кочерга. В рамках работы научных школ проводятся научные исследования, создаются учебники, научно-методические пособия. Ежегодно издаётся 20-25 монографий, 50-60 учебных пособий, из них – 7-8 с грифом МОН.

Аспирантура университета осуществляет подготовку научных кадров по 10 специальностям, докторантура по 3 специальностям. Ежегодно преподавателями университета защищается 2-3 докторские и 25-27 кандидатских диссертаций по разным направлениям.

Колесниченко Н. Ю.	АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРІВ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	120
Кузнецова Т. Г. Омельченко М. С.	ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ	126
Махоткіна Л. Б.	ЗМІСТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ- СИРІТ	134
Михайлова Д. В.	УПРАВЛІНСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ Ф. ХАРТАХАЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОТРЕБ У РОЗБУДОВІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ	140
Михальчук Ю. О.	КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ	148
Наконечна О. В.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ	155
Науменко Н. В.	ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	161
Нестерук Т. Ю.	РЕАЛІЗАЦІЯ УМОВ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІННОВАЦІЙНОМУ ДНЗ	167
Ніколаєнко Л. І.	ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	173
Пелишок О. А.	ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ОБЩЕГО ФОРТЕПИАНО В МУЗЫКАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	178

Пономаренко Т. О.	ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	182
Разенкова Н. В.	РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ	189
Руденко Н. В.	ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	197
Сегеда Н. А.	ЕТНОПЕДАГОГІЧНІ МАКСИМИ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ХІХ- ХХ СТ. У КОНТЕКСТІ ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	202
Сейдаметова З. Н. Сейтвелиева С. Н.	РАЗРАБОТКА СТУДЕНЧЕСКИХ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОЕКТОВ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ ИХ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	210
Соловйова О. В.	КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ У РОБОТАХ ЗАРУБЖНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВЦІВ	216
Терещук В. А.	ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО САМОРОЗВИТКУ	222
Ткач М. М.	УНІВЕРСАЛІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОГО СВІТОРОЗУМІННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	227
Трибулькевич К. Г.	СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ: ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ	233
Трунова О. В.	ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СТОХАСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ УНІВЕРСИТЕТІВ	242

3. Yvanova M. A. *Sotsyolohychesky portret ynostrannoho studenta pervoho hoda obuchenyya v vuze* / M. A. Yvanova, N. A. Tytkova. – S.-Pb.: NPO TsKTY, 1993. – 62 s.

4. Londadzhym T. *Bar'ery sotsyokul'turnoy adaptatsyy ynostrannykh studentov, obuchayushchykhysya v rossyyskykh vuzakh* / T. Londadzhym // *Vestnyk Nyzhegorodskoho unyversyteta im. N. Y. Lobachevskoho. Seryya Sotsyal'nye nauky.* –2008. –# 4. –S. 7–12.

5. Palka O. V. *Pidhotovka inozemnykh studentiv vyshchykh navchal'nykh zakladiv tekhnichnoho profilyu Ukrainy do vyvchennya profesiynoyi lekshyky: avtoref. dys... kand. ped. nauk: 13.00.04 «Teoriya ta metodyka profesiynoyi osvity»* / O. V. Palka. *In-t pedahohiky i psykholohiyi prof. osvity APN Ukrainy.* – K., 2003. – 18 s.

Педагогіка

УДК 37.013: 39 (477) “18/19”

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Сергедя Н. А. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ЕТНОПЕДАГОГІЧНІ МАКСИМИ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ХІХ- XX ст. У КОНТЕКСТІ ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

Анотація. Стаття присвячена визначенню основного смислу етнокультурологічного підходу, який полягає у ресемантизації автентичних традицій музичного розвитку дитини із застосуванням принципів інтеграції і культуровідповідності. Етнопедагогічні максими визначено як прогресивні педагогічні цінності та ідеї народу, методи і шляхи їх реалізації в музично-педагогічній спадщині вітчизняних митців ХІХ-початку ХХ століття – загальнодоступний та виховний характер навчання музики, розробка наукових методів викладання і створення методичних підручників, широке використання народнопісенної творчості як дидактичного матеріалу, знайомство та вивчення сучасної музики, нових напрямків у музичному навчанні і вихованні школярів.

Ключові слова: етнокультурологічний підхід, етнопедагогічні максими, музично-педагогічна спадщина, ресемантизація, народна пісенна творчість, музичне навчання і виховання дітей.

Этнопедагогические максимы отечественного музыкально-педагогического наследия ХІХ-ХХ столетий в контексте этнокультурологического подхода.

Аннотація. Стаття посвящена определению смысла этнокультурологического подхода, который состоит в ресемантизации автентичных традиций музыкального развития детей с использованием принципов интеграции и культуросоответствия. Этнопедагогические максимы определены как прогрессивные педагогические ценности и идеи народа, методы и пути их реализации в музыкально-педагогическом наследии – общедоступный и воспитательный характер обучения музыке, разработка научных методов преподавания и создания методических пособий, широкое использование народного песенного творчества как дидактического материала,

знакомство и изучение современной музыки новых направлений в музыкальном образовании школьников.

Ключевые слова: этнокультурологический подход, этнопедагогические максимы, музыкально-педагогическое наследие, ресемантизация,

Etnopedagogical maxims of domestic musical and pedagogical heritage of the 19th-20th centuries in the context of the etnokulturological approach.

Annotation. Article is devoted to the definition of the meaning of etnokulturological approach, which consists in resemantization authentic traditions of musical development using the principles of integration and cultural identities. Etnopedagogical maxims are defined as progressive pedagogical values and ideas, methods and ways of implementing them in a musical-pedagogical heritage-public and educational nature of music training, development of teaching methods and materials, the widespread use of folk song of creativity as didactic material, discover and explore new directions in contemporary music education students.

Key words: etnokulturological approach, etnopedagogical maxims, musical-pedagogical legacy, etnopedagogical maxims, resemantization.

Вступ. Проблема готовності до життя у полікультурному світі в постановках ООН і ЮНЕСКО в освітній галузі презентована поняттями “взаємозалежність етносів”, “свідома солідарність”, “культура етносу”. Відродження вітчизняних культурно-історичних народно-педагогічних виховних традицій є невід’ємною складовою гуманізації, демократизації і гуманітаризації національної освіти і виховання, в яких зароджуються концепції, спрямовані не лише на удосконалення та виведення навчання та виховання з глибокої кризи, але й реформування. Освітні концепції, які сформувався на момент утворення незалежної держави Україна актуалізували проблему збереження і поширення етнопедагогічних ідей і традицій у шкільній освіті, зокрема, в “Концепції середньої загальноосвітньої школи України” 1991 р. підкреслюється те, що школа формує і оберігає національну культуру, невіддільна від національного ґрунту і коріння свого народу, тому організація за змістом, формами роботи має відповідати національно-культурним потребам України, а національне самовизначення школи є необхідною умовою її розвитку.” Протягом часу освітні концепції удосконалюються відповідно до цивілізаційних вимог, разом із цим художньо-культурна реальність демонструє актуалізацію проблеми національної самоідентифікації по музично-інтонаційному коду нації. Відтак, суперечність між високим рівнем науково-методологічної рефлексії вітчизняної музично-педагогічної спадщини і національних педагогічних традицій та поступовим занепадом педагогічного інтересу до автентичних музично-педагогічних традицій, зумовлює необхідність висвітлення педагогічної проблеми, заявленої у назві статті.

Сучасна історія і теорія музичного навчання і виховання ґрунтуються на наукових здобутках, у яких важливе місце посідають історичні дослідження, що базуються на підходах, в яких пріоритетну позицію посідають дослідження персоналій вітчизняного музичного мистецтва. Зокрема, персоналістичний підхід до вивчення музично-педагогічної спадщини ХІХ-ХХ століть застосовано у дослідженнях Л. Бабюк, Т. Булат, І. Гриневецького, М. Гордійчук, Т. Каришева, Н. Супрун, К. Черпухова та ін. Педагогічні і естетично-виховні ідеї вітчизняних музикантів представлені у дослідженнях Л. Боровика, Н. Мандрика, О. Нижник, Е. Тайнель, В. Юцевича, та інших

педагогів-музикознавців. Не дивлячи на важливість такого підходу для розширення історичних знань майбутніх учителів мистецтва, етнопедagogічний контекст спостерігається лише в окремих працях О. Михайличенка.

Формулювання мети статті і завдань. Необхідність системного переусвідомлення вітчизняної художньо-освітньої спадщини, зумовила мету нашої статті – дати визначення етнокультурологічному підходу та відповідно до нього виявити і узагальнити етнопедагогічні максими у музично-педагогічній спадщині вітчизняних митців кінця XIX-початку XX століття.

Виклад основного матеріалу статті. У дослідженні С.Рибакова наголошується на тому, що загальнозначущим культурним кодам націй відповідають різноманітні апріорні етнічні системи [10]. С.Рибаків розглядає “етнічне” з позицій філософсько-антропологічного підходу, що зумовлює авторське бачення цього феномену як індивідуального та особистісного. В основі педагогічного розуміння етнокультурологічного підходу закладені визначальні ідеї концепції “Школа діалогу культур” М. Бахтіна і В. Біблера [1]. Відповідно до них, джерела особистісного зростання людини знаходяться у її здатності до встановлення діалогічних стосунків, у результаті яких відбувається культурне взаємозбагачення суб’єктів комутативного обміну.

Ідея етнокультурної освіти представлена у поглядах Т. Бакланової, В. Свтуха На думку останнього, етнічність – термін, який відтворює якісні характеристики людини або групи людей, пов’язані з їхнім етнічним походженням і які виявляються у побуті, культурі, поведінці й в цілому у ментальності, підтверджуючи це походження й вирізняючи їх з поміж інших [5].

Відтак основний смисл *етнокультурологічного підходу полягає у ресемантизації автентичних традицій у контексті принципів інтеграції і культуровідповідності*. У нашому розумінні ресемантизація – повторне переосмислення культурних знаків етносу діалогічно до сучасного рівня розвитку музично-педагогічного культури. З означених позицій пропонуємо визначити й “етнопедагогічні максими”. Поняття “етнопедагогіка” в науковий обіг ввів Г. Волков у 70-х роках XX ст. За його визначенням, етнопедагогіка – це наука про народну педагогіку, про народну школу, досвід народу щодо виховання підростаючого покоління, про його педагогічні погляди, про педагогіку побуту, родини [3].

У тлумаченні В. Мосіяшенко етнопедагогіка – це система цілей, завдань, принципів, методів, форм організації процесу становлення молодого члена суспільства і підготовки його до життя в структурі національно-етнічних поглядів, норм і звичаїв окремого народу, етносу [8]. На наше переконання етнопедагогіка входить до системи педагогічних наук та вивчає закономірності і специфіку виховання, сформовані у певного етносу. Її предметом виступає педагогічна культура нації, народу. Віднайдення загальних системних ознак народної педагогічної мудрості і педагогіки та їх екстраполяція на сучасну освітню реальність стають актуальним напрямом наукових досліджень.

Етнопедагогічні максими – прогресивні педагогічні принципи та ідеї народу, методи і шляхи їх реалізації в освітній практиці. Система виховання національної самосвідомості зумовлена і створена самим народом: система традицій, ідеалів, поглядів, переконань, ідей, звичаїв та інших форм соціальної практики, спрямованої на організацію життєдіяльності підростаючого покоління, виховання, його в душі природно-історичного розвитку моральної і

матеріальної культури нації. Усі названі складові системи можуть бути інтегровані в систему музичного виховання.

У такому ракурсі розглянемо погляди видатних вітчизняних митців-педагогів на музично-естетичне виховання школярів на народних традиціях, формування інтересу до музичного фольклору, роль народної пісні у розвитку творчої активності учнів, музично-естетичне виховання засобами народної пісні.

Музично-педагогічну спадщину України можна вважати “золотим інтелектуально-педагогічним фондом” вітчизняної етнопедагогіки, представленим у працях В.Сокальського, А.Кобзирюка, С.Воробкевича, Д.Січинського, А.Вахнянина, О.Нижанківського, В.Верховинця, П.Козицького. Відтоді були чітко визначені головні напрямки розвитку музичного виховання школярів: загальнодоступний та виховний характер навчання музики, розробка наукових методів викладання і створення методичних підручників, широке використання народнопісенної творчості як дидактичного матеріалу, знайомство та вивчення сучасної музики, нових напрямків та інше.

Однією з найважливіших проблем, що стоять нині перед українським суспільством, є проблема його духовних прагнень. Школа, як громадський заклад – це “колиска народу” (В. Сухомлинський). Виховувати народ, націю, продовжувати і розвивати національну освіту, відроджувати культуру і мову – основне покликання школи. Звернення до духовних джерел народної культури, з якої витікає могутня ріка національної самосвідомості, є важливою ланкою утвердження національної культури. За часів існування держави Радянський союз (1917-1991р.р.) провідною політичною ідеєю був інтернаціоналізм, який втілювався згодом в загальну русифікацію з тоталітарними рисами. Це призвело до руйнування національних традицій, негативного впливу щодо популяризації та дослідження національної художньо-педагогічної спадщини. Україна не була виключенням серед п'ятнадцяти республік. Таке твердження не безпідставне, адже О.Кошиць у червні 1942 року писав др-у П.Мацєку про те, що українці та той час втратили політично все й коли настали часи нищення всього українського, а не будовання і розвою зникла жодна змога, окрім Америки, записати українську пісню, яка є тим єдиним і актуальним, що залишилось українцям для національного виховання і для маніфестації українського національного духу в світі. Подібні трагічні роздуми висловлював і М.Леонтович у листі Ол.Інгульцо, де йшлося про те українцям як нації, що має тисячолітню історію, не пощастило в тягlostі своєї культури, яка в часи княжої доби, за твердженням М.Леонтовича, досягла блискучого розвитку, і якою на початку ХХ століття захоплювалися чужинці дослідники. Єдине, що залишилось українцям від тієї стародавньої культури – це пісня, яка зачаровує народи своїм змістом і мелодійністю. У цих піснях, переконував М.Леонтович, історія нашого народу, його духовна сила й надія на краще майбутнє.

На початку ХХ століття національна школа розглядалась як будівничий нації, як джерело і вихідна підстава для перетворення української етнографічної маси в новочасну націю, щоб досягнути остаточної національної мети. Головна увага приділялася розбудженню народного духу шляхом широкої пропаганди української мови і літератури, прищепленням любові до рідної історії, поверненню здобутих традицій, вивченню фольклору, рідношкільної справи.

У досягненні таких завдань неабияку роль відігравали музиканти-педагоги минулого М.Лисенко, П.Сокальський, К.Квітка, які збирали, вивчали, обробляли народну музику та підкреслювали, що виховання повинно мати яскраво виражений національний характер. Широкому світові відома тільки частина того, що М.Лисенко зробив для пізнання народної музики. Педагогічна діяльність М.Лисенка мала велике значення у налагодженні навчального процесу, їй композитор приділяв особливу увагу. Збірник “Молодоці” (1875 р.) склав 25 дитячих ігор та 15 веснянок із фортепіанним супроводом. Цінним внеском М.Лисенка у розвиток музичного виховання був посібник “Збірка пісень у хоровому розкладі, пристосованому для учнів молодшого й підстаршого віку в школах народних” (1908 р.), який використовували у своїй педагогічній діяльності такі композитори, як К.Стеценко, Ф.Колеса, М.Леонтович та інші. У передмові М.Лисенко підкреслює, що народна пісня – невичерпне джерело для вивчення життя народу, його побуту, історії, вмотивовує різноманітність жанрів (побутові пісні, історичні, пісні календарного циклу).

Багатий досвід М.Леонтовича був основою для створення “Практичного курсу навчання співу у середніх школах України (1919 р). Педагогічна спадщина М.Леонтовича досить досконало вивчається та використовується на практиці, але крім методики навчання співу треба підкреслити ту духовність, яку виховувала національна школа України початку ХХ ст. Відомий в Канаді вчений-агроном, професор Тимош Павличко (у останнього листа про Є.Онацькому, автору книги “Українські композитори”, 1970) присвятив вірш-спогад “Чуків” про навчання в Чуківській школі, де починав свою педагогічну діяльність М.Леонтович. У цьому вірші справжнім висвітлюється високий естетичний рівень національної школи та наголошується велике значення музично-педагогічної спадщини України у вихованні національної самосвідомості засобами музичного та театралного мистецтва.

Звертаючись до початкових програм з музичного мистецтва, укладених вже за часів незалежності України треба звернути увагу на те, що перша програма 1993 р. (А. Авдієвський, А. Болгарський, І. Гадалова, З. Жовчик), поклала в основу музичного виховання національну методологічну, культурологічну, та соціальну концепцію, яка полягає в наступному: українська музична культура, яка склалася історично, має самобутні національні особливості; сучасна музична культура в багатстві видів (народна, академічна, масова, популярна...) та регіональних традицій має забезпечити формування духовної культури особистості в тісному зв'язку з культурою її народу, враховуючи його етнічні та національні особливості. Ця концепція свідчить про взаємозв'язок музичного виховання та розвитку національної свідомості. В сучасних умовах система музичного виховання, як і інші виховні системи, може бути ефективною тільки в умовах включення її, інтегрування у всьому комплексі формування особистості.

З відродженням вітчизняної науки з'явилися спроби дослідити концепції М.Леонтовича, Ф.Колесси, П.Козицького, М.Лисенка, Н.Стеценка та інші. Так, наприклад, Е.Тайнел [11] у вивченні музично-педагогічної концепції З.Кадає у контексті її адаптації у загальноосвітніх школах України на основі народнопісенного фольклору спирається на провідну ідею автора, щодо необхідності повести учнів від засвоєння музичної нотації та навичок співу за нотним записом, що спирається на рідну музичну мову до музичних шедеврів

великих майстрів-композиторів. Засвоївши під час вивчення народної пісні музичну нотацію, навчившись читати з аркуша, учні отримують можливість ознайомитись з цінностями класичної культури.

О. Нижник синтезує кращий досвід минулого та звертається до вітчизняної музично-педагогічної спадщини, відрізняючи риси якої – опора на музичний фольклор та хоровий спів, що базується на музичних традиціях українського народу. Це і є основою для інтегрування педагогічних систем М.Лисенка, М.Леонтовича, Ф.Колесси та ін. Висловлюється припущення, щодо інтеграції таких систем, як система Д.Огороднова, К.Орфа, системи-концепції українських композиторів-класиків в сучасні програми з музики [9]. Умовою підвищенні ефективності музичного виховання є інтегрований урок у якому відбувається інтегрування форм та методів навчання, різних аспектів авторських систем. Аналіз проблеми інтегрування системи музичного виховання у науково-педагогічних працях переконує, що кожна система має свої позитивні риси, свої інтеграційні характеристики у більшій чи меншій мірі дослідженні, вивчені.

Сучасні вчені, педагоги розглядають інтеграцію авторських музично-виховних систем, які ефективно використовувались та використовуються в навчально-виховному процесі. Під інтеграцією цих систем розуміють взаємозв'язок між авторськими концепціями основу яких складає оригінальна методика організованого прилучення дітей до музики. Велику популярність отримали музично-педагогічні системи, створені Є.Жаком-Далькромом, Д.Кабалевським, З.Кодаєм, К.Орфом, С.Судзукі, П'єром Ван Хауве та ін.

Музично-творча діяльність школяра, яка здійснюється через особисту участь його у хоровому співі, танцях, хороводах, гра на музичних інструментах – шлях до впровадження творчих традицій родини, нації. Велике значення для формування історичної пам'яті мають етнічні символи так образно оспівані у народній музиці (верба, калина, берегиня ...). Знайомство з навчальними темами “Народне музичне мистецтво” та Українська класична музика”, насичення усієї програми кращими зразками українського фольклору наближає учнів до сформованих протягом віків уявлень про сутність людини, про красу і гармонію у світі. Насичення шкільних програм творами фольклору сприяє проникненню учнів у глибини народної творчості, наближенню до сформованих протягом віків уявлень про духовність особистості, її сутність, але необхідно врахувати й те, що можливо впасти в іншу крайність: суцільний націоналізм у підходах до викладання мистецтва.

Кожний народ має вершини власної культури, які своїм корінням переплітаються з видатними досягненнями світової культури. До формування національної самосвідомості засобами народного вітчизняного мистецтва слід підходити з позиції його діалектичної єдності з інтеркультурою. Використання музично-педагогічної спадщини України є невід'ємною ланкою в процесі виховання національної самосвідомості, яка формує у людини відношення до навколишнього світу, розуміння значення і місця своєї нації в світовій історії. Система музичного виховання – могутній засіб єдності навчання і виховання, який здійснюється через синтез музики з іншими видами мистецтва (літературою, живописом, театром) і науковими предметами (географія, історія, народознавство). У змісті музичного виховання відбувається інтеграція з естетикою, яка розкриває особливості художньо-образного засвоєння світу, музикознавством – науки про основні моралі в цілому і шляхи забезпечення

моральних почуттів в процесі засвоєння музичного досвіду. Зовнішня інтеграція системи музичного виховання з системою національного виховання, ґрунтуються на вивченні процесу культурно-історичного розвитку рідного народу засобами народного музичного мистецтва.

Інтеграція системи музичного виховання з етнопедагогічними ідеями, що забезпечує цілеспрямований і планомірний вплив на свідомість і поведінку людини з метою формування національно-художніх ціннісних орієнтацій, створює необхідні умови для розвитку національної самосвідомості особистості, підготовки її життя у соціумі засобами музичної спадщини народу.

Важливу роль у розв'язанні проблеми формування національної самосвідомості з використанням музично-педагогічної спадщини України відіграє культуровідповідна підготовка майбутніх вчителів музики, в навчально-виховному процесі яких повинні впроваджуватись ідеї мистецької етнопедагогіки. У підготовці молодих фахівців докорінних змін потребує відтворення фольклорної практики та актуалізація її місця у формуванні професійної готовності майбутнього вчителя музики; вивчення дитячого музичного фольклору в системі підготовки вчителя музики; формування етнокультурної компетентності студентів музично-педагогічних факультетів засобами музичного фольклору; визначення народно-педагогічних засад переймання традиції гри на українських народних музичних інструментах.

Висновки. Таким чином, система етнопедагогічних максим створена самим народом: фольклорні традиції виховання засобами мистецтва, звичаї та інші форми національно-соціальної практики, спрямовані на організацію життєдіяльності підростаючого покоління, його виховання в душі природно-історичного розвитку моральної і матеріальної культури нації. Усі перераховані складові системи можуть бути інтегровані в систему вітчизняної музичної педагогіки. Народна музика, як системний елемент національної культури у структурі гуманітарних цінностей реалізовує функцію збереження і трансляції інтонаційно-чуттєвого коду, який допомагає людині в національній самоідентифікації. Основними шляхами інтеграції етнопедагогічних максим і музично-педагогічної спадщини XIX-початку XX століття у вітчизняних програмах з музичного мистецтва у школі є реалізація етнокультурологічного та інтеграційного підходів, що передбачатиме: широке ознайомлення з творчістю видатних національних педагогів-митців того часу із формуванням знання професійної спадщини, розгляді професійної музики через призму її фольклорних джерел; залучення дітей до народно-музичної творчості у таких формах музикування як гра на народних інструментах, вокально-хорове, танцювальне виконавство, відтворення народних звичаїв та обрядів, вивчення музичних традицій роду, краю, тощо).

Загальний розвиток людини засобами музичного мистецтва є предметом педагогіки музичної освіти. У таких смислових орієнтирах перспективи подальших досліджень закладено в ідеї формування етнокультурної компетентності вчителя як особистісного і професійного маркера художньо-педагогічного професіоналізму. Окремим важливими напрямом музично-педагогічних досліджень має стати вивчення етнопедагогічних засад наслідування традиційної регіональної манери хорового співу в Україні.

Література:

1. Бахтин М. М. Работы 20-х годов. Искусство и ответственность.

Автор и герой эстетической деятельности / М. М. Бахтин. – К.: West, 1994. – 383 с.

2. Бережнова Л.Н. *Этнопеддагогика: учеб. пособие / Л.Н. Бережнова, И.Л. Набок, В.И. Щеглов. – М.: «Академия», 2007. – 240с.*

3. Вовк М.В. *Основи української музично-інструментальної етнопедagogіки. – Івано-Франківськ, 2009. – 167 с.*

4. Грінченко М.О. *Історія української музики / Микола Грінченко. – Київ: Спілка, 1922. – 278 с.*

5. Євтух В. В. *Концептуальні конструкти етносоціальних реалій: досвід трьохлітніх досліджень (три роки в НПУ ім. М. П. Драгоманова): монографія. Мін-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова / Володимир Євтух. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2010. – 284 с.*

6. Лисенко М. *Збірник українських пісень. / М.Лисенко. – Київ: У Болеслава Кореїво, 1868. – 95 с.*

7. Михайличенко О.В. *Музично-педагогічна діяльність українських композиторів і виконавців другої половини ХІХ- початку ХХ ст.: історичні нариси. – Суми: Видавничо-виробниче підприємство “Мрія-1”, 2005. – 102 с.*

8. Мосіященко В.А. *Українська етнопедagogіка: Навч. посіб. / В.А.Мосіященко - Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. - 176 с.*

9. Нижник О.О. *Інтеграція системи музичного виховання в загальноосвітній школі / О.О.Нижник. - К.:КДІК,1996.-20 с.*

10. Рыбаков С. Е. *Философия этноса / С. Е. Рыбаков. – М.: ИПК Госслужбы, 2001. – 360 с*

11. Тайнель Е.З. *Теорія і практика загального музичного виховання за методом відносної сольмізації: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ельвіра Тайнель; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. - 392 с.*

References:

1. Bakhtyn M. M. *Raboty 20-kh hodov. Yskusstvo y otvet-stvennost'. Avtor y heroj esteticheskoy deyatelnosti / M. M. Bakhtyn. – K.: West, 1994. – 383 s.*

2. Berezhnova L.N. *Etнопedagogika: ucheb. posobie / L.N. Berezhnova, Y.L. Nabok, V.Y. Shcheglov. – M.: «Akademya», 2007. – 240s.*

3. Vovk M.V. *Osnovy ukrayins'koyi muzychno-instrumental'noyi etнопedagogiky. – Ivano-Frankivs'k, 2009.– 167 s.*

4.Hrinchenko M.O. *Istoriya ukrayins'koyi muzyky / Mykola Hrinchenko. – Kyiv: Spilka, 1922. –278 s.*

5.Yevtukh V. V. *Kontseptual'ni konstrukty etnosotsial'nykh realty: dosvid tr'okhlimikh doslidzhen' (try roky v NPU im. M. P. Drahomanova): monohrafiya. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, NPU im. M.P. Drahomanova / Volodymyr Yevtukh. – K.: Vyd-vo NPU im. M.P. Drahomanova. – 2010. – 284 s.*

6. Lysenko M. *Zbirnyk ukrayins'kykh pisen'. / M.Lysenko. – Kyiv : U Boleslava Koreyvo, 1868. – 95 s.*

7. Mykhaylychenko O.V. *Muzychno-pedahohichna diyal'nist' ukrayins'kykh kompozytoriv i vykonavstiv druhoyi polovyny KhIKh- pochatku KhKh st.: istorichni narysy. – Sumy: Vydavnycho-vyrobyne pidpryyemstvo “Mriya-1”, 2005. – 102 s.*

8. Mosiyashchenko V.A. *Ukrayins'ka etнопedagogika: Navch. posib. / V.A.Mosiyashchenko - Sumy: VTD «Univrsytet-s'ka knyha», 2005. - 176 s.*

9. Nyzhnyk O.O. *Intehratsiya systemy muzychnoho vykhovannya v zahal'noosvitniy shkoli / O.O.Nyzhnyk. - K.:KDIK,1996.-20 s.*

10. Rybakov S. E. *Fylosofyya zmosa* / S. E. Rybakov. – M.: YPK Hossluzhby, 2001. – 360 s.

11. Taynel' E.Z. *Teoriya i praktyka zahal'noho muzychnoho vykhovannya za metodom vidnosnoyi sol'mizatsiyi: navch.-metod. posib. dlya stud. vyshch. navch. zakl. / El'vira Taynel'; L'viv. nats. un-t im. I. Franka.* - L.: Vyd. tsentr LNU im. Ivana Franka, 2007. - 392 s.

Педагогика

УДК 378.14

преподаватель кафедры технологии и дизайна
швейных изделий Сейдаметова З. Н.

Республиканское высшее учебное заведение

«Крымский инженерно-педагогический университет» (г. Симферополь),

преподаватель кафедры информатики и
вычислительной техники Сейтвелиева С. Н.

Республиканское высшее учебное заведение

«Крымский инженерно-педагогический университет» (г. Симферополь)

РАЗРАБОТКА СТУДЕНЧЕСКИХ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОЕКТОВ ДЛЯ АКТИВИЗАЦИИ ИХ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Анотація. У роботі запропоновано поетапний процес розробки студентських мультимедійних проєктів. Використання методу мультимедійних проєктів дозволяє досягти стійкої мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності з використанням засобів мультимедіа; забезпечує можливість обліку індивідуальних особливостей і здібностей учнів; сприяє розвитку творчих здібностей, креативності, і, як наслідок, підвищенню творчої активності студентів.

Ключові слова: мультимедійні технології, мультимедійні проєкти, проєктний метод, інженер-педагог.

Аннотация. В работе предложен поэтапный процесс разработки студенческих мультимедийных проектов. Использование метода мультимедийных проектов позволяет достичь устойчивой мотивации студентов к учебно-познавательной деятельности с использованием средств мультимедиа; обеспечивает возможность учета индивидуальных особенностей и способностей обучаемых; способствует развитию творческих способностей, креативности, и, как следствие, повышению творческой активности студентов.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, мультимедийные проекты, проектный метод, инженер-педагог.

Annotation. In this paper we propose a phased development process of student multimedia projects. The use of multimedia projects can achieve sustained motivation of students for learning and cognitive activity with the use of multimedia; allows taking into account individual characteristics and abilities of students; contributes to the development of creative abilities, creativity, and as a consequence, the creative activity of students.

Key words: multimedia technology, multimedia projects, project method, engineer and teacher.

Введение. Известно, что использование мультимедийных технологий в качестве объекта изучения инициирует совершенствование форм

мыслительной и творческой деятельности, т. е. можно утверждать, что мультимедийная среда может оказывать положительное влияние на основные характеристики мышления. Поэтому, в современных условиях информационного общества владение мультимедийными технологиями уже рассматривается как необходимость и должно находить отражение в учебных программах подготовки специалистов инженерно-педагогических специальностей.

Анализ последних достижений и публикаций позволил принять в качестве рабочего понятия проектного метода определенную организацию обучения, направленную на то, чтобы студенты приобретали необходимые знания, умения и навыки в процессе планирования и выполнения проектных заданий проблемного характера (проектов).

Поскольку, что для выпускника высшей школы важным является не декларативное знание, а способность творчески применять полученные знания в конкретных ситуациях и в практических целях [1, с. 19], проектные методы целесообразно использовать в рамках прагматического подхода, который рассматривался в трудах С. Френе [2], А.В. Федорова [3] и др.

То есть, прагматический подход ставит целью освоение учащимися практических навыков создания собственных полезных продуктов (проектов), создавая необходимые условия изменения пассивного характера учебно-познавательной деятельности учащихся на активный.

Одним из наиболее эффективных активных методов С.Г. Григорьев, В.В. Гриншпун выделяют проекты, которые основаны на конструировании мультимедиа ресурсов самими учащимися в процессе обучения [4].

Понятие «мультимедийный проект» Н.Н. Огольцова, В.А. Стародубцев [5] рассматривают в рамках практических работ по освоению мультимедийных технологий в обучении, выполняемых по дидактически обоснованным правилам и методическим указаниям в определенном проблемном поле (тематике).

Итак, в концепции прагматического подхода важным является овладение учащимися практическими умениями разработки мультимедийных проектов, имеющих практическую значимость для целей обучения. Основная ценность такого подхода состоит в развитии творческих способностей студентов в профессионально направленной учебной деятельности.

В связи с этим, целью нашей статьи является описание использования метода мультимедийных проектов для активизации творческой учебно-познавательной деятельности студентов.

Изложение основного материала статьи. Раскрывая содержание проектного метода, в своем исследовании мы использовали структуру И.П. Тарасовой, которая рассматривает учебный проект в сумме «пять «П»: 1) проблема, 2) проектирование (или планирование), 3) поиск нужной информации, 4) продукт, 5) презентация результатов [6, с. 26].

Согласно таким содержательным характеристикам учебного проекта, процесс разработки мультимедийного проекта можно представить следующими этапами: 1) выявление проблемы с определением области исследования и потребностей в информации; 2) обозначение темы проекта, с определением целей и промежуточных задач по его выполнению с учетом индивидуальных и материальных возможностей, необходимых для его выполнения; 3) планирование порядка выполнения заданий проекта;